

*Волошина С. М.,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри
трудового права та права соціального забезпечення
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Анотація. У статті досліджується державна політика України у сфері охорони праці за роки незалежності України та процеси удосконалення в цій сфері.

Ключові слова: охорона праці, регулювання праці, законодавство України у сфері охорони праці.

Постановка проблеми. Державна політика України в галузі охорони праці відповідно до Конституції України, національного законодавства та міжнародної практики базується на засадах пріоритетності захисту життя і здоров'я людини відносно результатів виробничої діяльності. Сучасні економічні відносини, розвиток нових форм власності, нарощування обсягів виробництва, курс України на вступ до Європейського Союзу – все це потребує принципово нового підходу до питань промислової безпеки та охорони праці в країні, а також змін в ідеології власника щодо відповідальності за життя та здоров'я найманих працівників.

В Україні за період з січня по березень 2015 року рівень виробничого травматизму знизився майже вдвічі порівняно з аналогічним періодом минулого року: за перші 3 місяці цього року було зареєстровано 1065 випадків виробничих травм проти 1864 – у минулому році [1]. Аналізуючи дані статистики, не можна забувати, що не враховується виробничий травматизм на підприємствах окупованої частині Донбасу, що є найбільшим промисловим регіоном країни, і в Криму. Рівень виробничого травматизму останніми роками, за статистикою, хоч і знижується, але це в основному відбувається за рахунок зменшення обсягів виробництва, тінізації трудових відносин і приховування фактів травматизму від розслідування та обліку. При цьому більшість виробничих травм, захворювань і смертей залишаються не зареєстрованими, а відтак працівники і їх сім'ї, як правило, залишаються незахищеними і позбавленими допомоги у таких ситуаціях.

В умовах сучасного виробництва, як правило, складної ймовірнісної системи забезпечення безпеки праці є сферою людської діяльності, цілісною системою знань про людину, суспільство, виробничі відносини, методи і засоби захисту людини від впливу небезпечних і шкідливих виробничих факторів. Рівень безпеки будь-яких робіт у суспільному виробництві значною мірою залежить від рівня правового забезпечення її питань, тобто від якості та повноти викладення відповідних вимог у законах та інших нормативно-правових актах.

Охорона праці проголошувалась важливим завданням радянського трудового права ще у 20-ті роки. Як відзначав С.І. Каплун, охорона праці – не захист економічних інтересів трудящих, а фізіологічна охорона організму робітника від шкідливих побічних явищ, які супроводжують трудовий процес [2].

Наприкінці 50-х років питання охорони праці набули актуальності. Якщо до початку 40-х років діяла невелика кількість правил і норм з охорони праці та виробничого середовища щодо окремих виробництв, то до 1961 року їх було вже понад 540, а до 1970 року діяло понад 900 загальних і галузевих правил з охорони праці.

Охорону праці в Україні, як і в більшості передових країн Європи та світу, визначено одним із пріоритетних напрямів державної політики. Це підтверджується стратегічним курсом України на євроінтеграцію.

Проблему охорони праці в Україні досліджували Г. Атаманчук, В. Гаращук, В. Жернаков, В. Костиленко, Т. Маматова, М. Осійчук, Н. Нижник, О. Полінець, В. Собченко, О. Сушинський, Г. Чанишева, В. Шестак та інші.

Метою статті є дослідження розвитку законодавства України у сфері охорони праці та розгляд пропозицій щодо удосконалення правового регулювання з урахуванням зарубіжного досвіду. Законодавство України про охорону праці за роки незалежності України істотно оновилося, що пов'язано зі зміною ролі держави і профспілок.

Основним законом, що гарантує права людини, безпеку життєдіяльності в нашій державі, право громадян на безпечні нешкідливі умови праці та їх проживання в навколишньому середовищі, є Конституція України. Проголосивши в Конституції України життя і здоров'я людини найвищою соціальною цінністю, гарантувавши громадянам право на відповідні, безпечні та здорові умови праці, держава взяла на себе обов'язок їх захисту в процесі трудової діяльності.

Законодавство України про працю – це система взаємозв'язаних нормативно-правових актів, що регулюють відносини у галузі охорони праці. Воно складається з Кодексу законів про працю України, законів України «Про охорону праці», «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення», «Про охорону здоров'я», «Про пожежну безпеку», «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» та інших.

Охорона праці – система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі трудової діяльності. Об'єктом охорони праці є здоров'я і працездатність людини, а предметом – засоби і заходи, спрямовані на їхнє збереження. Правові заходи охоплюють законодавчі акти загального та спеціального призначення. Соціально-економічні заходи передбачають використання економічних методів управління охороною праці і охоплюють:

- обов'язкове соціальне страхування працівників від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань;
- пільги і компенсації за роботу в шкідливих і небезпечних умовах праці.

Організаційно-технічні заходи спрямовані на забезпечення такого рівня організації праці та таких інженерно-технічних рішень із безпеки праці, які б унеможливили вплив на працівників шкідливих та небезпечних виробничих чинників під час трудової діяльності.

Санітарно-гігієнічні заходи передбачають проведення наукових досліджень щодо впливу виробничих чинників на здоров'я людини та встановлення граничнодопустимих рівнів цих чинників на робочих місцях, а також проведення лабораторних дослі-

джень із метою встановлення відповідності умов праці на робочих місцях вимогам нормативних актів із питань охорони праці.

Лікувально-профілактичні заходи передбачають обов'язкове проходження попереднього та періодичних медичних оглядів для певних категорій працівників із метою збереження їхнього здоров'я чи здоров'я людей, які контактують з ними, а також особливі вимоги до охорони праці жінок, неповнолітніх осіб та інвалідів.

У 1992 році було прийнято Закон України «Про охорону праці», який визначає основні положення щодо реалізації конституційного права громадян на охорону їх життя і здоров'я в процесі трудової діяльності та принципи державної політики у цій сфері, регулює відносини між роботодавцем і працівником із питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, і встановлює єдиний порядок організації робіт із охорони праці в країні [3].

Закон України «Про охорону праці» вперше чітко визначив політику держави у сфері захисту інтересів найманих працівників та роботодавців у трудовому процесі, законодавчо закріпив право працівника на безпечну працю. Згідно з цим законом роль держави та її інститутів в охороні праці не зводиться до створення правових норм і адміністративного нагляду. Держава розробляє та реалізує заходи, спрямовані на створення цілісної системи державного управління охороною праці, здійснює контроль за виконанням відповідних законодавчих і нормативних актів, координує діяльність центральних та місцевих органів виконавчої влади в цій сфері, ініціює розробку конкретних програм у галузі безпеки та гігієни праці, стежить за їх виконанням.

Закон передбачив перехід до цивілізованих форм соціального захисту потерпілих на виробництві – через систему загальнообов'язкового державного соціального страхування та заклав правову й організаційну базу для вирішення проблем управління охороною праці. Він став невід'ємною і важливою частиною системи базових законів, що пов'язані з впровадженням ринкових відносин. У листопаді 2002 року Верховна Рада України прийняла нову редакцію Закону «Про охорону праці», що приведена у відповідність із Конституцією України. Закон містить 44 статті, об'єднані у 8 розділів. Найбільш суттєвою є ст. 4, яка визначає державну політику в галузі охорони праці. Ця політика базується на принципах:

- пріоритету життя і здоров'я працівників, повної відповідальності роботодавця за створення належних, безпечних і здорових умов праці;
- підвищення рівня промислової безпеки;
- комплексного розв'язання завдань охорони праці на основі загальнодержавної, галузевих, регіональних програм із цього питання;
- соціального захисту працівників, повного відшкодування шкоди особам, які потерпіли від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань;
- встановлення єдиних вимог із охорони праці для всіх підприємств та суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форм власності та видів діяльності; адаптації трудових процесів до можливостей працівника;
- використання економічних методів управління охороною праці, участі держави у фінансуванні заходів щодо охорони праці;
- інформування населення, проведення навчання, професійної підготовки і підвищення кваліфікації працівників із питань охорони праці;
- забезпечення координації діяльності органів державної влади, установ, організацій, об'єднань громадян, що розв'язують проблеми охорони здоров'я, гігієни та безпеки праці;

– використання світового досвіду організації роботи щодо поліпшення умов і підвищення безпеки праці.

Закон «Про охорону праці» поширюється на всі підприємства, установи, організації незалежно від їх форм власності та видів діяльності, в тому числі, на кооперативні, акціонерні, орендні, фермерські господарства, на окремих наймачів робочої сили. Цей Закон поширюється на іноземних громадян і осіб без громадянства, якщо вони працюють на території України. Трудящі цих категорій мають такі самі права на охорону праці, як і громадяни України. Виконання роботи на території підприємства, на обладнанні підприємства, в інтересах підприємства повинно проводитися згідно з вимогами ст. 13 Закону «Про охорону праці». Роботодавець зобов'язаний створити на робочому місці в кожному структурному підрозділі умови праці відповідно до нормативно-правових актів і несе за це безпосередню відповідальність.

Суттєвим документом з охорони праці є Кодекс законів про працю України (далі – КЗпП України), який був затверджений Законом УРСР від 10 грудня 1971 року і набрав чинності з 01.06.1972 р. Правове регулювання охорони праці в КЗпП України розглядається не тільки в главі XI «Охорона праці», але і в ряді інших глав – «Трудовий договір», «Робочий час», «Час відпочинку», «Праця жінок», «Праця молоді», «Професійні спілки», «Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю». Відповідно до Конституції України і Закону «Про охорону праці» у 1999 р. було прийнято Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності». Згідно з цим Законом держава бере на себе виплату всіх видів компенсації від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, які викликали втрату працездатності або загибель працюючих. Закон встановлює правові засади, механізм дії відшкодувань постраждалим на виробництві та організаційну структуру страхового фонду.

Згідно із Законом України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» регулюються суспільні відносини, які виникають у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя, визначає відповідні права і обов'язки державних органів, підприємств, установ, організацій та громадян, встановлює порядок організації державної санітарно-епідеміологічної служби і здійснення державного санітарно-епідеміологічного нагляду в Україні.

Закон України «Про пожежну безпеку» формулює засади забезпечення пожежної безпеки на території України, встановлює взаємовідносини у цій галузі державних органів, юридичних і фізичних осіб незалежно від виду їх діяльності та форм власності. Забезпечення пожежної безпеки є складовою частиною обов'язків посадових осіб і працівників підприємств, установ і організацій та підприємців, і покладається на їх керівників і уповноважених ними осіб (ст. 2).

Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» визначає правові, соціальні та організаційні основи діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки, і спрямований на захист життя і здоров'я людей та довкілля від шкідливого впливу аварій на цих об'єктах шляхом запобігання їх виникненню, обмеження (локалізації) розвитку і ліквідації наслідків. Він встановлює порядок ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки (ст. 12) тощо.

Питання правового регулювання охорони праці знайшли відображення в різних законодавчих документах України. Так, Закон України «Про підприємства України» передбачає обов'язок підприємства забезпечити безпечні та нешкідливі умови праці

всім працюючим на ньому і відповідальність за шкоду, заподіяну їх здоров'ю та працездатності (ст. 25). Працівник підприємства, який став інвалідом внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання на цьому підприємстві, забезпечується додатковою пенсією незалежно від розмірів державної пенсії, а в разі смерті працівника при виконанні ним службових обов'язків підприємство забезпечує сім'ю працівника допомогою.

Закон України «Про колективні договори і угоди» передбачає, що в колективному договорі встановлюються взаємні зобов'язання роботодавця і працюючих щодо охорони праці (ст. 7), а в угодах на державному, галузевому та регіональному рівнях закладаються основні засади і норми реалізації соціально-економічної політики держави, зокрема щодо умов та охорони праці (ст. 8). Правові питання охорони праці регулюють державні законодавчі акти, міжнародні договори та угоди, підзаконні нормативні акти: укази й розпорядження Президента України, рішення уряду України, міждержавні стандарти системи стандартів безпеки праці, нормативні акти міністерств та інших центральних органів державної влади.

Опрацювання та прийняття нових, перегляд і скасування чинних державних міжгалузевих та галузевих нормативно-правових актів про охорону праці проводяться органами державного нагляду за охороною праці за участю інших державних органів і професійних спілок у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

В Україні продовжує діяти Положення про опрацювання, прийняття, перегляд і скасування нормативних актів про охорону праці [4]. Головною організацією щодо опрацювання проектів державних нормативних актів про охорону праці виступає Національний науково-дослідний інститут охорони праці, який входить до системи державного нагляду за охороною праці. З питань опрацювання державних нормативних актів із правил гігієни праці, пожежної, ядерної та радіаційної безпеки головні організації визначаються відповідно Міністерством охорони здоров'я України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій і Міністерством екології та природних ресурсів України. У кожній галузі народного господарства визначається базова організація щодо опрацювання нормативно-правових актів про охорону праці.

На підставі зведеного і галузевих планів формується відповідний розділ з питань нормотворчої діяльності у Національній та галузевих програмах поліпшення безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.

Частиною четвертою ст. 157 КЗпП України передбачається, що у разі відсутності в нормативних актах про охорону праці вимог, які необхідно виконати для забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці на певних роботах, власник або уповноважений ним орган зобов'язаний вжити погоджених з органами державного нагляду за охороною праці заходів, що забезпечать безпеку працівників.

Крім того, ст. 17 Закону України «Про охорону праці» встановлює обов'язок розробки і затвердження підприємствами положень, інструкцій, що діють у межах підприємства та встановлюють правила виконання робіт і поведінки працівників на території підприємства, у виробничих приміщеннях, на будівельних майданчиках, робочих місцях відповідно до міжгалузевих і галузевих актів. Новою редакцією Закону «Про охорону праці» 2002 р. замість існуючого раніше терміну «державні міжгалузеві та галузеві нормативні акти про охорону праці» введено термін «нормативно-правові акти з охорони праці». Положення про опрацювання, прийняття, перегляд та скасування державних

нормативних актів про охорону праці, Порядок опрацювання і затвердження власником нормативних актів з охорони праці, що діють на підприємстві, потребують внесення суттєвих змін [5]. Чинні акти не враховують розвиток соціального діалогу у сфері праці, створення і діяльність спеціалізованих органів соціального діалогу, зокрема Національної тристоронньої соціально-економічної ради.

В Україні з 1994 року затверджуються національні, галузеві та регіональні програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Так, постановою Кабінету Міністрів України від 14 лютого 1994 р. № 91 було затверджено Національну програму поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 1994–1995 роки. Постановою Кабінету Міністрів України від 2 листопада 1996 р. № 1345 було затверджено Національну програму поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 1996–2000 роки. У 2001 році було затверджено аналогічну програму на 2001–2005 роки, дію якої у 2007 році було подовжено до 1 листопада 2009 року.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 травня 2006 р. № 269-р було схвалено Концепцію Загальнодержавної програми підвищення стану безпеки, гігієни праці і виробничого середовища на 2006–2011 роки [6].

Сторони Генеральної угоди про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в Україні на 2010–2012 роки [7] домовилися опрацювати і подати до 30 грудня 2010 р. Кабінетом Міністрів України проект Загальнодержавної програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2011–2015 роки. Було поставлено завдання остаточно відпрацювати стратегічні цілі у сфері охорони праці шляхом нових підходів, врахування міжнародних стандартів, використання сучасних засобів інформації та новітніх технологій.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 р. № 889-р схвалено Концепцію Загальнодержавної цільової програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2012–2016 р. р. [8], в якій відзначається, що у зв'язку зі зміною соціально-економічних відносин значно ускладнюється управління охороною праці традиційними методами, що потребує переведення його на якісно новий рівень, докорінного реформування системи забезпечення безпеки та гігієни праці, формування принципово нового підходу до вирішення питань із охорони праці та промислової безпеки в країні з урахуванням реальних соціально-економічних процесів, у тому числі змін у системі організації державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, активної участі сторін соціального діалогу у вирішенні питань з охорони праці тощо.

Метою Програми є комплексне розв'язання проблем у сфері охорони праці, формування сучасного безпечного та здорового виробничого середовища, мінімізація ризиків виробничого травматизму, професійних захворювань та аварій на виробництві, що сприятиме сталому економічному розвитку та соціальній спрямованості, збереженню і розвитку трудового потенціалу України.

Серед способів розв'язання проблем зазначається про підвищення ефективності державного управління охороною праці, зокрема шляхом приведення нормативно-правової бази у сфері охорони праці у відповідність із сучасними вимогами та законодавством ЄС; удосконалення державного нагляду і громадського контролю за додержанням вимог законодавства з охорони праці, оптимізація діяльності структурних підрозділів з охорони праці у центральних та місцевих органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування; удосконалення державного управління

охороною праці через реформування державних органів управління охороною праці; проведення моніторингу розроблення, впровадження та функціонування систем управління охороною праці на державному, галузевому та регіональному рівні, зокрема шляхом застосування принципів управління професійними та виробничими ризиками; розроблення та впровадження механізму економічного стимулювання роботодавців залежно від рівня безпеки, травматизму, професійної захворюваності та фактичного стану охорони праці на виробництві; удосконалення системи ведення обліку та аналізу даних про випадки травматизму на виробництві та професійних захворювань; удосконалення механізму виявлення фактів приховування випадків травматизму на виробництві та професійної захворюваності та ін.

Національна стратегія охорони праці спрямовується на забезпечення:

– конституційного права працівників на безпечні і здорові умови праці, створення ефективної системи запобігання нещасним випадкам на виробництві і виникненню професійних захворювань;

– зменшення втрат економіки України в результаті виробничого травматизму і професійних захворювань, внаслідок яких виробництво втрачає професійно підготовлені кадри, створення умов для забезпечення інноваційного розвитку економіки здоровими, продуктивними і професійними робітничими кадрами;

– створення належних гарантій соціального захисту потерпілих на виробництві та сімей загиблих на виробництві.

Проектом структури Національної стратегії безпеки праці на 2011–2020 р. р., розробленої Федерацією профспілок України, запропоновано поновлення вертикалі управління охороною праці [9, с. 29]. У цей час відбуваються процеси удосконалення державного управління охороною праці через реформування відповідних державних органів. Одним із напрямків удосконалення законодавства України про безпеку і гігієну праці є приведення його у відповідність із міжнародними та європейськими стандартами.

Законом України від 4 квітня 2013 року № 178-VII затверджено Загальнодержавну соціальну програму поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014–2018 роки. Проблеми у сфері охорони праці передбачається розв'язати шляхом удосконалення державного управління охороною праці через реформування державних органів управління охороною праці; дерегуляції підприємницької діяльності шляхом спрощення дозвільної системи у сфері охорони праці та запровадження декларативного принципу нагляду за станом охорони праці та промислової безпеки на підприємствах; розроблення та впровадження механізму економічного стимулювання роботодавців залежно від рівня безпеки, травматизму, професійної захворюваності та фактичного стану охорони праці на виробництві; підвищення рівня відповідальності роботодавців за створення безпечних і здорових умов праці, своєчасність подання достовірної інформації про стан охорони праці на підприємствах; відновлення та модернізації медичних служб на виробництві, у тому числі з важкими, шкідливими та небезпечними умовами праці, забезпечення розвитку системи медико-санітарної допомоги працівникам, розроблення та вдосконалення методів діагностики, профілактики і лікування професійних захворювань; розроблення та впровадження сучасних технологій, новітніх методик навчання, галузевих стандартів освіти, видання навчальних програм, підручників, довідників, навчально-методичних та навчально-наочних посібників, електронних засобів навчання, призначених для вдосконалення системи підготовки фахівців у сфері охорони праці, зокрема тих, які виконують роботи підвищеної небезпеки та роботи, де є потреба у професійному доборі.

В Україні протягом останнього десятиліття майже в усіх сферах соціального забезпечення та охорони праці здійснено перспективні реформи. Отже, забезпечення відповідного й ефективного розвитку системи охорони праці на державному рівні та ефективне її впровадження на рівні окремого підприємства та галузі промисловості дає змогу створити безпечні й нешкідливі умови праці для працівників через запобігання професійним захворюванням і травмуванням, продовження періоду активної працездатності працівників тощо. Для забезпечення впровадження нормативних актів у сфері охорони праці та промислової безпеки, а також поліпшення дієвості цих положень особливо важливою є гармонійна, скоординована й ефективна співпраця структур, задіяних у системі охорони праці, інтерактивна взаємодія з роботодавцями та працівниками, заходи з роз'яснення та поширення положень, які стосуються безпечної життєдіяльності працівника в умовах виробничого середовища.

Література:

1. Відомості про стан виробничого травматизму зі смертельними наслідками за три місяці 2015 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dnopr.gov.ua/index.php/uk/operativna-informatsiya>.
2. Каплун С.И. Теория и практика охраны труда. – Ч. 1-2. – М., – 1926–1927.
3. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. № 2694-XII (в ред. Закону України від 21.11.2002 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 49. – Ст. 668.
4. Положення про опрацювання, прийняття, перегляд та скасування державних міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці: Затв. наказом Державного комітету по нагляду за охороною праці від 16.03.1994 р. № 19 // Законодавство України про охорону праці. – Т. 2. – К., 1995. – 245 с.
5. Порядок опрацювання і затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві: Затв. наказом Державного комітету по нагляду за охороною праці від 21.12.1993 р. № 132 // Законодавство України про охорону праці. – Т. 2. – К., 1995. – 282 с.
6. Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми підвищення стану безпеки, гігієни праці і виробничого середовища на 2006–2011 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 травня 2006 р., № 269-р // Офіційний вісник. – 2006. – № 20. – Ст. 1490.
7. Генеральна угода про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в Україні на 2010–2012 роки від 9 листопада 2010 року // Урядовий кур'єр. – 24 листопада 2010 року.
8. Концепція Загальнодержавної цільової програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2012–2016 р. р.: Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 р. № 889-р // Офіційний вісник України. – 2011. – № 72. – Ст. 2717.
9. О стратегии и практике // Охрана труда. – 2011. – № 3. – 29 с.

Волошина С. М. Государственная политика Украины в сфере охраны труда

Аннотация. Стаття посвящена изучению государственной политики в сфере охраны труда в период независимости Украины и процессам усовершенствования в этой сфере.

Ключевые слова: охрана труда, регулирование труда, законодательство Украины в сфере охраны труда.

Voloshina S. State policy of Ukraine in field of protection of labor

Summary. In article author explores state policy of Ukraine in field of protection of labor since Ukraine's independence and improving processes in this sphere.

Key words: safety, labor regulation, legislation Ukraine in field of labor.